

Utlåtande Rotel IV (Dnr KS 2019/305)

Inför en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck i alla Stockholms skolor

Motion av Anna Rantala Bonnier och Sissela Nordling Blanco
(båda Fi)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Isabel Smedberg-Palmqvist anför följande.

Ärendet

Anna Rantala Bonnier och Sissela Nordling Blanco (båda Fi) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen framförs att utbildningsnämnden i Stockholms stad ska tillse att alla Stockholms skolor får i uppdrag att ta fram en handlingsplan mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Motionärerna beskriver att den som är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck lever ofta med starka begränsningar. Många av de som utsätts är flickor och kvinnor, men även hbtq-personer av alla kön samt pojkar som inte vill utöva kontroll över sina systrar eller som på annat sätt bryter mot familjens normer och regler. Skolan har en unik position där skolpersonal på daglig basis möter barn och unga. Detta menar motionärerna ger möjligheten att se och fånga upp de elever som lever med hot och våld och se till att de får hjälp.

Motionärerna framför att i den revisionsrapport som gjorts konstateras att Stockholms skolor behöver ytterligare stöd i att arbeta mot hedersrelaterat våld för att veta vad de bör göra när de upptäcker att en elev är utsatt.

Motionärerna föreslår att utbildningsnämnden i Stockholms stad tillser att alla Stockholms skolor får i uppdrag att ta fram en handlingsplan mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret kan konstatera att det pågår mycket arbete och uppdrag i linje med motionens ambition och att det inte finns anledning att ge utbildningsnämnden ytterligare uppdrag.

Utbildningsnämnden avstyrker förslaget. Utbildningsnämnden har redan upprättat en handlingsplan som omfattar alla stadens skolor.

Mina synpunkter

Hedersrelaterat våld och förtryck är en av de största kränkningarna av mänskliga rättigheter i Stockholm idag, och arbetet mot det är en av mina absolut viktigaste prioriteringar. Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck är komplext och berör många olika offentliga och civila aktörer, men skolan spelar en avgörande roll i att upptäcka elever som befaras drabbade av hedersförtryck och lotsa dem till rätt hjälp.

Kartläggningen ”Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar” som genomfördes i Stockholm, Göteborg och Malmö och som publicerades år 2018 visar att cirka 70 procent av utsatta ungdomar anger att de i första hand skulle vända sig till skolpersonal för att få hjälp. Detta belyser skolans centrala roll och gör eventuella brister inom skolan särskilt allvarliga och därför är det avgörande att det finns konkreta rutiner när en lärare, elevhälsopersonal eller annan medarbetare inom skolan misstänker att en elev utsätts för hedersförtryck.

Sedan motionen skrevs har utbildningsnämnden fattat beslut om just en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck i Stockholms skolor. Planen omfattar flertalet utbildningsinsatser, bland annat inriktade på orosanmälningar till socialtjänsten, kunskaper kring tecken på utsatthet och att våga fråga. Utbildningsnämnden samordnar även utbildningsinsatser för stadens förskolor gällande hedersrelaterat våld.

Majoriteten tog också år 2019 initiativ till ett årligt utskick till alla Stockholms rektorer samt till socialtjänsten för att motverka att elever utsätts för tvångsäktenskap under sommarlovet. Utskicket till rektorer innehåller både vad skolpersonal ska göra innan ett lov men också nya rutiner för att efter

lovet upptäcka och rapportera om elever som kan misstänkas ha drabbats. I utskicket till rektorena finns också ett brev riktat till elever med information om deras rättigheter och vart de kan vända sig för att få hjälp. Utskicket till socialtjänsten uppmanar dem att öka beredskapen för att kunna ta emot fler orosanmälningar om tvångsäktenskap, och att fler barn kan komma att höra av sig.

Varje människa har rätt att leva, tro och älska som den vill i Sverige och Stockholm. Ingen ska behöva leva under hedersförtryck.

Bilaga

Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Jan Valeskog, Emilia Bjuggren och Kadir Kasirga (alla S) och borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Det är glädjande att utbildningsnämnden sedan motionen lämnades in har beslutat om en handlingsplan mot hedersrelaterat våld. Det är värt att påpeka att motionen lämnades in för över två år sedan och att beredningstiden har varit lång då den inte behandlas i utbildningsnämnden förrän 17 december 2020.

Precis som vi anför i motionen ser vi i den revisionsrapport som gjorts att Stockholms förskolor och skolor behöver ytterligare stöd i att arbeta mot hedersrelaterat våld och att för veta vad de bör göra när de upptäcker att en elev är utsatt. I rapporten framkom det bland annat att förskolor och grundskolor inte genomfört kompetenshöjande insatser kring hedersrelaterat våld i den utsträckning som behövs. För att hjälpa barn och unga som utsätts för hedersrelaterat våld är det viktigt att kunskap finns om det hedersrelaterade våldets särskilda mekanismer. Rätt kunskap kan vara avgörande för att den som är utsatt kan få den hjälp som hen har rätt till.

Vidare kan vi se att utbildningsnämndens handlingsplan mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck behöver uppdateras då planen avser åren 2019-2020. Vi förväntar oss att arbetet påskyndas då vi också vet att pandemin har drabbat barn och unga som lever i en hederskontext extra hårt till följd av ökad isolering. Något som bland annat BRIS och Rädda Barnens stödchatt Kärleken är Fri vittnar om.

Vi vill att handlingsplanens insatser utvärderas och att det görs en uppföljande kartläggning av hur antalet anmälningar från skola och förskola ökat, samt att en uppdaterad version av handlingsplanen nu uppförs. I arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck är samverkan med stadsdelsnämnderna avgörande för att barn och unga ska få ett tidigt stöd.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 24 mars 2021

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Isabel Smedberg-Palmqvist

Mats Larsson

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Emilia Bjuggren (alla S) och Clara Lindblom och Sara Stenudd (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Antalet inkomna anmälningar till socialtjänsten avseende barn och unga ökar kraftigt i Stockholm. Enligt Socialtjänstrapporten har antalet inkomna anmälningar ökat med 126 procent mellan åren 2012 och 2019. Enligt rapporten leder antalet inkomna anmälningar i 56,7 procent av fallen till att en utredning inleds. Enligt socialförvaltningen så har öppenvårdsinsatserna ökat relativt kraftigt, framför allt för pojkar. Vi anser det vara av stor vikt att man arbetar med tryggheten för barn och ungdomar i stadens verksamheter, och vi stödjer motionärerernas intentioner och är positiva till att utbildningsförvaltningen har upprättat en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck i stadens skolor

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Anna Rantala Bonnier och Sissela Nordling Blanco (båda Fi) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen framförs att utbildningsnämnden i Stockholms stad ska tillse att alla Stockholms skolor får i uppdrag att ta fram en handlingsplan mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Motionärerna beskriver att den som är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck lever ofta med starka begränsningar. Många av de som utsätts är flickor och kvinnor, men även hbtq-personer av alla kön samt pojkar som inte vill utöva kontroll över sina systrar eller som på annat sätt bryter mot familjens normer och regler. Skolan har en unik position där skolpersonal på daglig basis möter barn och unga. Detta menar motionärerna ger möjligheten att se och fånga upp de elever som lever med hot och våld och se till att de får hjälp.

Motionärerna framför att i den revisionsrapport som gjorts konstateras att Stockholms skolor behöver ytterligare stöd i att arbeta mot hedersrelaterat våld för att veta vad de bör göra när de upptäcker att en elev är utsatt.

Motionärerna föreslår att utbildningsnämnden i Stockholms stad tillser att alla Stockholms skolor får i uppdrag att ta fram en handlingsplan mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 december 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck i skolan är en viktig fråga för att säkerställa att alla barn och unga ska få rätten att forma sina egna liv och att leva ett liv fritt från våld och förtryck. I arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck spelar skolan en avgörande roll för att upptäcka och se till att barn och unga som lever under hedersförtryck får hjälp.

Utbildningsnämnden beslutade i november 2019 om Utbildningsnämndens handlingsplan mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck för

perioden 2019 – 2020, som omfattar alla kommunala skolor i Stockholms stad. Syftet med handlingsplanen har varit att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning och struktur för skolornas arbete med att förebygga och motverka våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Handlingsplanen har varit ett stöd i arbetet med att utveckla och intensivifiera arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld på de kommunala skolorna.

I kommunfullmäktiges budget 2020 gavs socialnämnden i uppdrag att revidera Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017–2020 och ett nytt program Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025, är nu framtaget. Det stadsövergripande programmet kommer att vara ett ytterligare stöd för skolornas fortsatta utvecklingsarbete mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck riktat mot barn och unga.

I kommunfullmäktiges budget 2021 ges även utbildningsnämnden flera uppdrag i syfte att motverka hedersrelaterat våld och förtryck och säkerställa att alla anställda kan identifiera och hantera elever som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med nämndens handlingsplan samt att samordna utbildningsinsatser för stadens förskolor med stöd av socialnämnden.

Stadsledningskontoret kan därför konstatera att det inte finns anledning att ge utbildningsnämnden ytterligare uppdrag

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att motion om att införa en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck i alla Stockholms skolor besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2020 följande.

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 november 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen anser att arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck är en viktig fråga för att säkerställa att alla barn och unga ska få rätten att forma sina egna liv och att leva ett liv fritt från våld och förtryck. Utbildningsförvaltningen avstyrker motionens förslag med hänvisning till den handlingsplan mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck för perioden 2019 – 2020 som utbildningsnämnden beslutat om.

Handlingsplanen utgör ett fullgott stöd till skolorna för att utveckla arbetet och kunskaperna mot hedersrelaterat våld och förtryck. I budget 2020 fick socialnämnden i uppdrag att revidera stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017–2020. Revidering och framtagande av nytt program kommer att redovisas i början av 2021. Det stadsövergripande programmet kommer att vara ett ytterligare stöd för skolornas fortsatta utvecklingsarbete mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck riktat mot barn och unga. Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Beslutet föreslås justeras omedelbart.